Original Article

Relationship between mothers' and daughters' self-esteem

Sharifi KH[1], Masoudi-Alavi N[1], Tagharrobi Z[1], Sooki Z[2*], Asgarian F[3], Akbari H[4]

1- Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, I. R. Iran.
2- Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, I. R. Iran.
3- Akhavan Hospital, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, I. R. Iran.
4- Department of Biostatistics and Public Health, Faculty of Health, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, I. R. Iran.

Received November 21, 2010; Accepted June 19, 2011

Abstract:

Background: Adolescence is one of the most critical stages of human development. Low self-esteem is one of the problems that most adolescents often face with. Moreover, low self-esteem can cause other psychological disorders (e.g. anxiety, depression and drug abuse). Therefore, this study aimed to investigate the relationship between mothers' and daughters' self-esteem.

Materials and Methods: In this cross-sectional descriptive study, 474 students were randomly selected among the Kashan's high schools during 2009-10. They were divided into three equal groups (low, average and high self-esteem) who met the inclusion criteria (ages 13-19, living with biological parents and without experiencing severe stress over the last year). Izink standard test and a researcher-made questionnaire were also used to assess both the mothers' and daughters' self-esteem; scores less than 14 were considered as low self-esteem.

Results: There was a significant relationship between mothers' and daughters' self-esteem (OR= 3.24, CI= 2.1-4.85, r=0.416). Seventy-six percent of mothers with low self-esteem had also daughters with low self-esteem. Moreover, while no significant relation was seen between the student's self-esteem and age, education level, birth order and number of brothers and sisters, but there was a significant relationship between the student's self-esteem and intimacy with mother, number of close friends, the average school scores in last year, extracurricular activities, feeling of success, popularity among friends and satisfaction with height and weight.

Conclusion: Our study showed a positive correlation between mothers' and daughters' self-esteem.

Keywords: Self-esteem, Self-confidence, Self-efficacy

* **Corresponding Author.**
Email: sooki812000@yahoo.com
Tel: 0098 912 146 1374
Fax: 0098 361 555 6633

Conflict of Interests: ***No***

Feyz, Journal of Kashan University of Medical Sciences, Winter, 2012; Vol. 15, No 4, Pages 352-358

Please cite this article as: Sharifi KH, Masoudi-Alavi N, Tagharrobi Z, Sooki Z, Asgarian F, Akbari H. Relationship between mothers' and daughters' self-esteem. ***Feyz*** 2012 15(4): 352-8.

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

بررسی رابطه عزت نفس مادران و دختران نوجوان آنها

خدیجه شریفی [۱]، نگین مسعودی علوی [۲]، زهرا تقربی [۱]، زهرا سوکی [۳*]، فاطمه سادات عسگریان [٤]، حسین اکبری [٥]

خلاصه

سابقه و هدف: نوجوانی یکی از بحرانی‌ترین دوره‌های زندگی هر فرد به‌شمار می‌رود که در آن نوجوانان با مشکلات بسیاری از جمله کاهش عزت نفس مواجه می‌شوند. عزت نفس پایین موجب بروز اختلالات روان‌تنی، اضطراب، افسردگی و سوء مصرف مواد می‌شود. در این تحقیق همبستگی عزت نفس نوجوانان دختر با عزت نفس مادران‌شان بررسی گردید.

مواد و روش‌ها: این پژوهش توصیفی مقطعی با روش نمونه‌گیری تصادفی در ٤٧٤ نفر در غالب ۳ گروه برابر؛ عزت نفس پایین، متوسط و بالا درحال تحصیل در دبیرستان‌های شهر کاشان طی سال تحصیلی ۱۳۸۸ که دارای شرایط پژوهش بودند (سن ۱۹-۱۳ سال، زندگی با هر دو والدبیولوژیک و عدم وجود استرس جدی طی سال گذشته) و نیز مادران آنها با استفاده از آزمون آیزینک و پرسش‌نامه محقق ساخته انجام شد. نمرات زیر ١٤ به‌عنوان عزت نفس پایین در نظرگرفته شدند.

نتایج: یافته‌ها رابطه معنی‌دار آماری بین عزت نفس مادر و دختر نشان داد (OR=۳/۲٤ و CI=۲/۱-٤/۸۵ و r=۰/٤۱٦). ۷٦/۵ درصد از مادران که عزت نفس پایین داشتند، دختران‌شان نیز دارای عزت نفس پایین بود. عزت نفس دانش‌آموز با سن، مقطع تحصیلی، رتبه تولد و تعداد خواهران و برادران ارتباط معنی‌دار آماری نشان نداد، اما با صمیمیت با مادر، تعداد دوستان نزدیک، معدل سال قبل، فعالیت جنبی، احساس موفقیت در دانش آموز، محبوبیت در گروه و رضایت از قد و وزن ارتباط معنی‌دار آماری نشان داد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه حاضر ارتباط قوی آماری بین عزت نفس نوجوانان دختر با عزت نفس و میزان صمیمیت با مادران‌شان نشان داد.

واژگان کلیدی: عزت نفس، اعتماد به‌نفس، خود کارآمدی

فصلنامه علمی- پژوهشی فیض، دوره پانزدهم، شماره ٤، زمستان ۱۳۹۰، صفحات ۳۵۸-۳۵۲

مقدمه

نوجوانی دوره مهمی از زندگی است که بین کودکی و بزرگ‌سالی قرار دارد. با ورود به این دوره تحولات بسیار عمیقی از نظر زیست-روانی و اجتماعی در نوجوانان به‌وجود می‌آید که موجب به‌هم خوردن تعادل و توازن جسمانی و روانی آنان می‌شود. این دوره یکی از بحرانی‌ترین دورهای زندگی هر فرد به‌شمار می‌آید. مرحله نوجوانی شاید بحرانی‌ترین مرحله برای نوجوان و خانواده محسوب شود، زیرا نوجوان از مرحله کودکی به‌سمت مرحله بزرگ‌سالی حرکت می‌کند [۱].

در این مرحله نوجوانان با مشکلات فراوانی دست به گریبان می‌شوند که یکی از این مشکلات، مشکلات اجتماعی آنان است که مربوط به کاهش عزت نفس است [٤-۱]. عزت نفس احساسی ارزشمند و به‌طور کلی ارزیابی‌ای است که فرد از خودپنداره خودش بر حسب ارزش کلی آن دارد. به‌عبارت دیگر عزت نفس میزان تایید، پذیرش و احساس ارزشمندی است که شخص نسبت به خویشتن خود دارد. عزت نفس قطعی‌ترین عامل در روند رشد روانی افراد می‌باشد [۵]. بررسی‌ها نشان داده‌اند که عزت نفس پایین موجب اختلالات روان تنی، اضطراب، افسردگی، مصرف مواد مخدر، ارتباط جنسی ناسالم، بزهکاری، ناموفقیت، و اختلال در خوردن می‌شود [۷،٦،٤]. بررسی‌ها عوامل موثر بر عزت نفس را متعدد ذکر می‌کنند. یافته‌های مطالعه Han و Kim که بر روی ۱۱۵۵ دانش آموز کره‌ای انجام شد، نشان داد که عوامل اثرگذار بر عزت نفس نوجوانان شامل افسردگی، حمایت‌های اجتماعی، تصویرهای بدنی، رفتارهای مشکل‌دار، تطابق با مدرسه و تعادل خانوادگی است [۸]. هرقدر مادران ادراکات بهتر و سازنده‌تری نسبت به فرزندان خود داشته باشند، فرزندان آنها از عزت نفس بهتری برخوردارند [۹]. نتایج بررسی صابری و همکاران ارتباط معنادار آماری بین تحصیلات والدین با میزان عزت نفس نشان نداد [۱۰]. یافته‌های

[۱] مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان
[۲] استادیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان
[۳] مربی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان
[٤] کارشناس پرستاری، بیمارستان اخوان، دانشگاه علوم پزشکی کاشان
[٥] مربی، گروه آمار و بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کاشان

***نشانی نویسنده مسوول:**
کاشان، کیلومتر ۵ بلوار قطب راوندی، دانشگاه علوم پزشکی، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه مامایی

تلفن: ۰۹۱۲ ۱۴۶۱۳۷۴ **دورنویس:** ۰۳۶۱ ۵۵۵۶۶۳۳

پست الکترونیک: sooki812000@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۸۹/۸/۳۰ **تاریخ پذیرش نهایی:** ۹۰/۳/۲۹

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

مطالعه اسدی بیدمشکی نیز نشان داد که عزت نفس فقط با سطح در آمد خانواده رابطه معنادار آماری دارد و با سایر متغیرهای جمعیت شناختی ارتباط معنادار آماری ندارد [۱۱]. نتایج برخی مطالعات دیگر نیز مطرح می‌کنند که فرزندان مادران شاغل عزت نفس پایین‌تری دارند، زیرا مادران شاغل در مقایسه با مادران خانه-دار وقت کمتری را به مراقبت از فرزندان خود اختصاص می‌دهند. البته نوع شغل، رتبه شغلی و میزان علاقه مادران به‌کار در کیفیت و میزان مراقبت از کودکان و نوجوانان نقش دارد. شغلی که احساس خود ارزشمندی مادر را افزایش دهد، ارتباط صمیمی و عمیق مادر با فرزند را در پی دارد و بر عکس شغلی که سبب خستگی بیش از حد، تصعیف روحیه و ایجاد احساس خود کم‌بینی در مادر شود، بر چگونگی ارتباط مادر بر فرزندش تاثیر سوء دارد [۱۳،۱۲]. همان‌طور که ذکر شد یافته‌های مطالعات مختلف نتایج متفاوت و متضادی در زمینه عواملی مانند تحصیلات، شغل و شیوه‌های فرزند پروری مادران که در ارتباط با عزت نفس مادر است را بر عزت نفس فرزندان نشان می‌دهد. قابل ذکر است که مطالعه در زمینه رابطه عزت نفس مادران و عزت نفس دختران به‌صورت مستقیم بسیار اندک است؛ به‌خصوص با توجه به نتایج مطالعات مختلف که عزت نفس دختران را پایین‌تر از پسران نشان داده است [۱۵،۱٤] و با توجه به پیامدهای عزت نفس پایین بر سلامت روان حدود نیمی از افراد جامعه و آمار بالاتر اختلالات روانی در آنان نسبت به مردان [۱٦] و اینکه حفظ و ارتقاء سطح سلامت روان دختران بر عزت نفس و سلامت روان نسل آینده تاثیر مستقیم خواهد داشت و با عنایت به افزایش روز افزون اشتغال زنان و نقش‌های آموزشی، مدیریتی و اجتماعی آنان، بر آن شدیم تا در راستای شناخت عوامل موثر بر عزت نفس نوجوان این مطالعه به-منظور تعیین رابطه بین عزت نفس نوجوانان دختر دبیرستان‌های کاشان با عزت نفس مادران آنان انجام گردد. امید است نتایج این مطالعه برنامه‌ریزان امور بهداشت روان را در راستای ارتقاء سطح سلامت روان جامعه به‌خصوص زنان این قشر آسیب پذیر، کمک نماید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش توصیفی از نوع مقطعی در سال ۱۳۸۸ در مدارس کاشان انجام شد. جامعه پژوهش را کلیه دانش آموزان دختر مقطع دبیرستان‌های کاشان تشکیل دادند. بر اساس پیش‌فرض ضریب همبستگی ۰/۱ بین دو متغیر عزت نفس مادر و دختر، حجم ۱۵۸ نفر برای هر کدام از گروه‌های سه‌گانه یعنی گروه عزت نفس پایین، متوسط و بالا با توان ۰/۹۰ و میزان اعتماد ۰/۹۵ تعیین شد. نمونه‌گیری به‌شیوه خوشه‌ای تصادفی نیمی از دبیرستان‌های دخترانه دولتی و غیر انتفاعی شهر کاشان (حدود ۱۸ دبیرستان) انتخاب و سپس به‌صورت تصادفی طبقه‌ای در هر خوشه متناسب با تعداد دانش آموزان هر مدرسه از هر پایه و رشته به‌طور تصادفی یک کلاس انتخاب و تمام دانش آموزان کلاس به شرط داشتن شرایط پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفتند. به‌محض تکمیل نمونه‌ها در یک گروه از گروه‌های سه‌گانه عزت نفس، گرفتن نمونه در آن گرروه متوقف شد. مشخصات دختران دانش آموز جهت ورود به پژوهش شامل سن دانش آموز ۱۹-۱۳ سال، زندگی دانش آموز با هر دو والد بیولوژیک، عدم وجود استرس جدی طی سال گذشته (مرگ بستگان درجه ۱، مهاجرت، شکست‌های بزرگ در زندگی اعم از عاطفی، تحصیلی و...، ابتلا به بیماری که بستری شدن در بیمارستان را ایجاب می‌کند یا نیاز به درمان جدی یا طولانی مدت داشته باشد و داشتن ناهنجاری مادرزادی و معلولیت جسمی آشکار بوده است. پس از مراجعه به کلاس‌ها و توضیح اهداف و توجیه نمونه‌ها مبنی بر اختیاری بودن شرکت در مطالعه و محرمانه ماندن اطلاعات، پرسش‌نامه‌ها توزیع شد و توسط دانش‌آموزان تکمیل گردید. پس از ارزیابی اولیه پرسش‌نامه پرشده توسط دختران مشخص شد که هر دختر در کدام گروه (عزت نفس پایین، متوسط و بالا) قرار می‌گیرد، سپس از مادران آنها که قرار بود در پژوهش شرکت کنند در روزهای خاصی با هماهنگی قبلی دعوت به‌عمل آمد که در صورت رضایت به دبیرستان بیایند و پس از توجیه پرسش‌نامه‌ها را تکمیل نمودند. در این پژوهش جهت تعیین عزت نفس مادر و دختر از تست استاندارد آیزینیک که حاوی ۳۰ سوال می‌باشد و اعتبار و روایی آن سنجیده شده است، استفاده شد. پایایی و روایی تست مذکور در پژوهش شکرکن و همکاران سنجیده شده است. هم‌چنین ضریب پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و با استفاده از روش تنصیف ۰/۸۷ گزارش شده است. در این تست به هر سوال در صورت پاسخ صحیح نمره ۱، پاسخ غلط نمره صفر و مابین این دو نمره ۰/۵ تعلق گرفت. جمع نمرات ۳۰ سوال بین ۳۰-۰ در نوسان بود. دانش‌آموزانی که نمره عزت نفس آنها در تست آیزینیک کمتر از ۱٤ بود، دارای عزت نفس پایین تلقی شدند و در گروه مورد قرار گرفتند. دانش آموزانی که نمره ۲۱- ۱٤ از تست مذکور به‌دست آوردند عزت نفس متوسط تلقی شدند. دخترانی که نمره عزت نفس ۲۲ و بالاتر به‌دست آوردند دارای عزت نفس بالا محسوب شدند [۱۷]. علاوه بر تست مذکور پرسشنامه‌ایی حاوی ۱۵ سوال برای نوجوان و مادرش در زمینه مشخصات دموگرافیک و خصوصیات فردی شامل میزان تحصیلات، فعالیت‌های جنبی و... مطرح شد. هم‌چنین، از

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

آزمون‌های آماری χ^2 و OR و به‌منظور حذف عوامل مخدوش کننده از OR مانتل هنزل و فاصله اطمینان آن استفاده شد. ضریب همبستگی پیرسون برای ارزیابی رابطه عزت نفس مادران و دختران محاسبه گردید.

نتایج

در این پژوهش عزت نفس ٤٧٤ دانش آموز دختر نوجوان شهر کاشان در غالب ۳ گروه برابر و نیز مادران‌شان مورد بررسی قرار گرفت. همانگونه که یافته‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس نوجوانان با سن دانش آموز، مقطع تحصیلی، رتبه تولد، تعداد خواهران و برادران مشاهده نشد ($P>$۰/۰۵).

جدول شماره ۱- میانگین عزت نفس دانش آموز بر حسب برخی ویژگی‌های فردی

ویژگی		$\overline{X} \pm SD$	نتیجه آزمون ANOVA
سن	١٤	١٤/٩٤±٣/٢٣	۰/۰٥٤
	١٥	١٩/٠١±٥/٠٧	
	١٦	١٨/٤٤±٥/١٩	
	١٧	١٨/٦٠±٥/٣٨	
	١٨	١٦/٤٠±٦/٢٥	
رتبه تولد	اول	١٨/٨٣±٥/٣١	۰/٦٧۰
	وسط	١٨/٣٠±٥/٢٦	
	آخر	١٨/٤٥±٥/١٩	
تعداد خواهران دانش آموز	۰-۱	١٨/٥٧±٥/١٢	۰/٨٧١
	۲-۳	١٨/٦٣±٥/٦٥	
	٤ بالاتر	١٨/٠٧±٥/٠٨	
تعداد برادران دانش آموز	۰-۱	١٨/٣٩±٥/٣٣	۰/٤۲۸
	۲-۳	١٩/٠٩ ±٤/٩٤	
	٤ بالاتر	١٩/٣٤±٥/٢٦	
سال تحصیلی	اول دبیرستان	١٨/٧٩±٥/٠٤	۰/٦٤٧
	دوم دبیرستان	١٨/٣٠±٥/٢٥	
	سوم دبیرستان	١٨/٥١±٥/٥٨	
	پیش دانشگاهی	١٧/٣٦±٦/٠٣	

ملاحظه شد در ٧٦/٥ درصد از مادرانی که عزت نفس پایین داشتند، عزت نفس دختران نیز پایین بوده است و میزان عزت نفس پایین دانش آموز در مادران با عزت نفس متوسط و بالا به‌ترتیب ٤١/٣ درصد و ٢١/٥ درصد بوده است. در مادران با عزت نفس بالا ٤٥ درصد دختران دارای عزت نفس بالا بوده‌اند و ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس مادران و دختران‌شان دیده شد؛ به‌گونه‌ای که با افزایش عزت نفس مادر میزان عزت نفس دانش‌آموز افزایش پیدا کرده است ($P<$۰/۰۰۱). هم‌چنین، ضریب همبستگی بین نمره عزت نفس دختران و مادران ۰/٤١٦ مشاهده شد ($P<$۰/۰۰۱). میانگین عزت نفس مادران و دختران به‌ترتیب ٤/٥± ٢١/٤٧ و ٥/٢٥±١٨/٥٦ بوده است. با آزمون trend مقدار $P<$۰/۰۰۱ به‌دست آمد.

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی وضعیت عزت نفس دانش آموز بر حسب وضعیت عزت نفس مادر

عزت نفس مادر	عزت نفس دانش آموز			جمع
	پایین	متوسط	بالا	
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
پایین	(٧٦/٥)٢٦	(٥/٩)٢	(١٧/٦)٦	(١٠٠)٣٤
متوسط	(٤١/٣)٧٨	(٣٨/١)٧٢	(٢٠/٦)٣٩	(١٠٠)١٨٩
بالا	(٢١/٥)٥٤	(٣٣/٥)٨٤	(٤٥)١١٣	(١٠٠)٢٥١
جمع	(٣٣/٣)١٥٨	(٣٣/٣)١٥٨	(٣٣/٣)١٥٨	(١٠٠)٤٧٤

$P <$۰/۰۰۱

همان‌گونه که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود فقط ۱۳/۳ درصد دخترانی که دارای دوستان نزدیک نیستند، عزت نفس بالا دارند، در حالی‌که در دخترانی که ٤-۱ دوست نزدیک دارند، این عدد ۳۰/۹ درصد و در دختران با ٥ دوست نزدیک و بیشتر این عدد ٤٢/٧ درصد بوده است و ارتباط معنی‌دار بین دوستان نزدیک و عزت نفس دانش آموزان دیده شد ($P<$۰/۰۱۷). از نظر عوامل دیگر نیز مانند معدل سال قبل، داشتن فعالیت جنبی، احساس موفقیت، محبوبیت در گروه، رضایت از قد و وزن و صمیمیت با مادر این ارتباط معنی‌دار دیده شد ($P<$۰/۰٥). نسبت شانس خام بین عزت نفس دختران و مادران‌شان برابر ۳/٢٤ با فاصله اطمینان (٤/٨٥٠-٢/١٠٠) بوده است، در حالی‌که با تعدیل OR به‌روش مانتل هانزل بر حسب عوامل مختلف ملاحظه این میزان OR از ٢/٩٤ به‌ازای تعدیل بر حسب "رضایت از وزن" پایین‌تر نیامد. فاصله اطمینان‌های ۹٥ درصد بیان‌گر این مطلب بوده است و شدت ارتباط عزت نفس دختران و مادران‌شان را نشان می‌دهد.

بحث

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس نوجوانان دختر و عزت نفس مادران‌شان نشان داد. یافته‌های مطالعه Elfhag و همکاران نیز نشان داد از نظر خودارزشی شباهت‌های دختران به مادران بیشتر از پسران به مادران و دختران به پدران است [۱۸]. یافته‌های پژوهش‌های Yu و Gamble [۱۹] و Hall و همکاران [۲۰] نیز ارتباط معنی‌دار آماری بین خود سرزنشی و افسردگی مادران و دختران که از پیامدهای عزت نفس پایین است را نشان داد. در واقع اساسی‌ترین نقش در سلامت کلی دختران نوجوان را مادران به‌عهده دارند [۲]. ادراکات

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

از فرزند و شیوه تربیتی مادران تحت تاثیر عزت نفس آنان می‌باشد. هر چه مادران ادراکات بهتر و سازنده‌تری نسبت به فرزندان خـود داشته باشند، فرزندان از عزت نفس بهتری برخوردار خواهند بود و شیوه فرزند پروری دموکراتیک والدین، به‌خـصوص مـادر عـزت نفس نوجوانان را افزایش می‌دهد [۲۲،۲۱،۱۰].

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی وضعیت عزت نفس دانش آموز بر حسب ویژگی‌های فردی

ویژگی		عزت نفس دانش آموز			اندازه ملاک آزمون (χ^2)	P
		پایین	متوسط	بالا	جمع		
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)			
تعداد دوستان نزدیک	ندارد	(٤٦/٧)١٤	(٤٠/٠)١٢	(١٣/٣)٤	٣٠	١٢/٠٤٠	<٠/٠١٧
	١-٤	(٣٤/٦)١٠٤	(٣٤/٦)١٠٤	(٣٠/٩)٩٣	٣٠١		
	٥ و بالاتر	(٢٨/٠)٤٠	(٢٩/٤)٤٢	(٤٢/٧)٦١	١٤٣		
معدل سال قبل	١٤ و پایین‌تر	(٤٦/٣)٤٤	(٣٢/٦)٣١	(٢١/١)٢٠	٩٥	٢٥/٣٣	<٠/٠٠١
	١٥-١٨	(٣٦/٦)٦٤	(٣٦/٦)٦٤	(٢٦/٩)٤٧	١٧٥		
	١٨ به بالا	(٢٤/٥)٥٠	(٣٠/٩)٦٣	(٤٤/٦)٩١	٢٠٤		
فعالیت جنبی	ندارد	(٤٣/٤)٥٣	(٣٤/٤)٤٢	(٢٢/١)٢٧	١٢٢	١٢/٠١	<٠/٠١٧
	کم تا متوسط	(٣٠/٩)٨٤	(٣٢/٠)٨٧	(٣٧/١)١٠١	٢٧٢		
	زیاد	(٢٦/٢)٢١	(٣٦/٢)٢٩	(٣٧/٥)٣٠	٨٠		
احساس موفقیت در دانش آموز	ندارد یا کم	(٣٩/٦)١٠١	(٣٤/٥)٨٨	(٢٥/٩)٦٦	٢٥٥	١٥/٩٤	<٠/٠٠١
	زیاد	(٢٦/٠)٥٧	(٣٢/٠)٧٠	(٤٢/٠)٩٢	٢١٩		
محبوبیت در گروه	ندارد یا کم	(٦٨/٦)٣٥	(٢٣/٥)١٢	(٠٧/٨)٤	٥١	٣٤/١٤	<٠/٠٠١
	متوسط تا زیاد	(٢٩/١)١٢٣	(٣٤/٥)١٤٦	(٣٦/٤)١٥٤	٤٢٣		
رضایت از وزن	ندارد یا کم	(٤٦/٧)٦٤	(٣٦/٥)٥٠	(١٦/٨)٢٣	١٣٧	٢٦/٧٥	< ٠/٠٠١
	متوسط تا زیاد	(٢٧/٩)٩٤	(٣٢)١٠٨	(٤٠/١)١٣٥	٣٣٧		
رضایت از قد	ندارد یا کم	(٤٨/٦)٥٢	(٢٩/٩)٣٢	(٢١/٥)٢٣	١٠٧	١٥/٩٥	<٠/٠٠١
	متوسط تا زیاد	(٢٨/٩)١٠٦	(٣٤/٣)١٢٦	(٣٦/٨)١٣٥	٣٦٧		
صمیمیت با مادر	کم	(٥٧/١)٢٨	(٢٦/٥)١٣	(١٦/٣)٨	٤٩	٣٣/٢٩	<٠/٠٠١
	متوسط	(٤٦/٦)٥٤	(٢٧/٦)٣٢	(٢٥/٩)٣٠	١١٦		
	زیاد	(٢٤/٦)٧٦	(٣٦/٦)١١٣	(٣٨/٨)١٢٠	٣٠٩		

جدول شماره ٤- محاسبه نسبت شانس عزت نفس دختران و مادران‌شان بر حسب تعدیل عوامل مختلف

عوامل مختلف	نسبت شانس (Adjusted OR)	OR (CI 95%)
سن دانش آموز	٣/١٧٠	٢/١٠٠-٤/٨٥٠
سال‌های تحصیل	٣/٢٠٢	٢/١٢٧-٤/٨٢٠
رتبه تولد	٣/٣٠٧	٢/١٩١-٤/٩٩٢
تعداد دوستان صمیمی	٣/٣٠١	٢/١٦٦-٥/٠٣٢
تعداد خواهران	٣/١٩٩	٢/١٢١-٤/٨٢٧
تعداد برادران	٣/١٩٧	٢/١٢٢-٤/٨١٧
معدل سال قبل	٢/٩٥٨	١/٩٤١-٤/٥٠٨
فعالیت جنبی	٣/٢٨٢	٢/١٦٨-٤/٩٧٠
احساس موفقیت	٣/١٦٣	٢/٠٨٤-٤/٨٠١
احساس صمیمیت با مادر	٣/٢٩٤	٢/١٥٣-٥/٠٣٩
محبوبیت در گروه	٣/٠٠٨	١/٩٧١-٤/٥٨٩
رضایت از وزن	٢/٩٤٠	١/٩٤٣-٤/٤٤٨
رضایت از قد	٣/١١٣	٢/٠٥٩-٤/٧٠٨

به‌بیان دیگر بهبود خودباوری در افزایش کیفیت تعامل مادر و فرزند موثر می‌باشد و سطوح بالای خوباوری مادر به‌عنوان یک عامی حمایتی در مقابل مشکلات رفتاری فرزندان به‌شمار می‌آید و افزایش عزت نفس، بهبود عملکرد اجتماعی و تحصیلی را به‌عهده دارد [۱۳]. هم‌چنین، ارتباط قوی‌تر مادر و دختر اشاره به این دارد که تطبیق عزت نفس با مادر یک فاکتور اختصاصی برای دختران می‌باشد [۱۸]. یافته‌های مطالعه (جدول شماره ۳) نشان داد ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس نوجوانان دختر و میزان صمیمیت با مادر وجود دارد که هم‌سو با یافته‌های مشابه می‌باشد [۲۳،۲۲،۱۳]. مادران تمایل بیشتری به گرمی، حمایت و داشتن روابط نزدیک با فرزندان‌شان دارند و کیفیت روابط والدینی-فرزندی از ابتدایی‌ترین و مهمترین عوامل موثر بر شایستگی، شکوفایی و بهزیستی همه افراد می‌باشد [۲٤،۱۲]. کیفیت و چگونگی این روابط میزان صمیمیت و محیط گرم خانوادگی باعث ایجاد عزت نفس در نوجوانان، به‌خصوص در دختران می‌شود و فرزندان چنین خانواده-

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

هایی ارتباط بیشتری با هم‌سالان خود برقرار می‌کنند که هم با رشد اجتماعی و هم به عزت نفس آنها کمک می‌کند [۲۳،۱۲]. یافته‌ها بیان‌گر ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس و معدل می‌باشد (جدول شماره ۳) نتایج مطالعه نوربخش نیز با این یافته منطبق می‌باشد. یکی از ابعاد عزت نفس بعد تحصیلی می‌باشد که با ارزشیابی فرد از خود به‌عنوان یک دانش‌آموز سرو کار دارد. به‌نظر می‌رسد ارتباط پیشرفت تحصیلی و عزت نفس ارتباط دو طرفه باشد؛ یعنی از یک‌طرف داشتن عزت نفس موجب پیشرفت تحصیلی می‌شود، زیرا باور داشتن خود و برداشت مثبت از خویشتن بر یادگیری و انگیزه تحصیلی اثر می‌گذارد و سبب موفقیت تحصیلی می‌شود و از طرف دیگر موفقیت‌های تحصیلی موجب ارتقای عزت نفس می‌شود که عامل مهمی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است [۲۵]. یافته‌ها ارتباط معنی‌دار آماری بین عزت نفس و رضایت از وزن و قد نوجوانان نشان دادند (جدول شماره ٤) که با یافته‌های مطالعه Han و Kim همسو می‌باشد [۸]. یکی از ابعاد عزت نفس بعد جسمانی است که بر رضایت فرد از وضعیت فیزیکی و قابلیت‌های جسمانی فرد آن‌گونه که به‌نظر می‌رسد مبتنی است. [۲٦]. رضایت از وضعیت فیزیکی موجب خود کارآمدی بیشتر نوجوانان می‌گردد که از این طریق هم عزت نفس افزایش می‌یابد. یافته‌های مطالعه هم‌چنین ارتباط معنادار آماری بین عزت نفس و تعداد دوستان نشان داد (جدول شماره ٤) یکی از ابعاد عزت نفس بعد اجتماعی آن است. نیاز به افزایش ارتباطات از تغییرات تکاملی دوره نوجوانی [۲۷]. یافته‌های مطالعات مشابه نیز برتاثیر پذیری عمیق نوجوانان از دوستان تاکید دارند [۲۸،۲۷]. نوجوانانی که تعداد دوستان بیشتری دارند به‌دلیل گستردگی روابط اجتماعی فرصت یادگیری مهارت‌های ارتباطی بیشتری دارند و این امر می‌تواند احساس لیاقت و ارزشمندی آنها را بیشتر نماید [۲۹]. یافته‌های پژوهش ارتباط معنادار آماری بین عزت نفس و محبوبیت در گروه نشان داد (جدول شماره ٤) پیوستن به گروه از تغییرات تکاملی دوره نوجوانی و بخشی از هویت نوجوانان است و آنها دوست دارند در مرکزیت نگاه‌ها باشند و نظرات تائیدی دوستان‌شان را داشته باشند. به‌همین دلیل تلاش می‌کنند تا با ارزیابی پذیرش یا عدم پذیرش توسط گروه هم‌سال میزان مقبولیت خود را بسنجند. در واقع نوجوانان در گروه حیات روانی می‌یابند و فرآیند اجتماعی شدن نوجوانان در گروه معنا پیدا می‌کند [۲۷]. و اگر محبوبیت در گروه اندک باشد، بعد اجتماعی عزت نفس کاهش می‌یابد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش ارتباط قوی آماری بین عزت نفس نوجوانان دختر با عزت نفس و میزان صمیمیت با مادران‌شان نشان داد. توصیه می‌شود پژوهش از نوع کشف رابطه علی و معلولی به‌ویژه کوهورت و مداخله‌ای بین عزت نفس دانش‌آموز با عوامل ذکر شده به‌ویژه عزت نفس مادر و دختر انجام شود تا در صورت یافتن رابطه بتوان با تقویت عوامل مرتبط موجبات ارتقای عزت نفس دانش‌آموزان را فراهم نمود.

تشکر و قدردانی

پژوهش‌گران بر خود لازم می‌دانند که از همکاری بی‌شائبه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان به‌جهت تامین بودجه طرح پژوهشی حاضر و نیز کارکنان آموزش و پرورش کاشان در تسهیل اجرای پژوهش، قدردانی نمایند.

References:

[1] Gheibizadeh M, Salehi SH, Tavakol KH, Nekooee A. Family experiences of females' high school students: A phenomenological study. ***Iran J Nurs Res*** 2007; 2(4-5): 15-23. [in Persian]

[2] Parvizi S, Ahmadi FA, Nikbakht AR. A qualitative study of adolescents' perceptions of health related issues. ***Payesh*** 2003; 2(4): 245-52. [in Persian]

[3] Edelman CL, Manole CL. Health promotion throughout the lifespan. 4th ed. Philadelphia: mosby; 2002. p. 190, 623.

[4] O' Farrell A, Flandagan E, Bed Ford D, James D, Howell F. Factors associated with self–reported depression and self–esteem among scholl–going adolescents from a geongraphically defined region in Ireland. ***Ir J Med Sci*** 2005; 174 (4): 17-22.

[5] Amin Shokravi F, Memarian R, Hajizadeh E, Moshki M. The roll of enhancing self esteem educational program on self-esteem promotion of the girl students in tehran primary schools. ***Ofogh-e-Danesh*** 2008; 13(4): 74-81. [in Persian]

[6] Brage D, Campbell-Grossman C, Dunkel J. Psychological correlates of adolescents depression. ***Child Adolesc Psychiater Nurs*** 1995; 8(4): 23-30.

[7] Adewuya AO, Ologun YA. Factors associated with depressive symptoms in nigerian adolescents. ***J Adolesc Health*** 2006; 39(1): 105-10.

[8] Han SS, Kim KM. Influencing factors on self-esteem in adolescents. ***Ttaehan Kanho Hakhoe Chi*** 2006; 36(1): 37-44.

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]

[9] Braden N. Self-esteem power. Translated by: Etami M, Tehran: peyvand press; 2003.
[10] Saberi Zafarghandi MB, Ghorbani R, Hafezi HR, Mahdavi M, Self-confidence level and some related factors among high school male students in semnan, 2000. ***J Ardabil Univ Med Sci*** 2003; 2(7): 28-33. [in Persian]
[11] Asadi Bidmeshki E, Barressye ezzatenafse dar nojavanane madares rahnamaii va dabirane shahre shiraz, ***5th conference of mental health and conduct disorder in children and adolescents***, Zanjan university of medical science, 2003, 61-2. [in Persian]
[12] Kavousian J, Kadivar P, A study on the role of family factors on students' family self-concept, ***Social Welfare*** 2006; 5(19): 91-111. [in Persian]
[13] Sanders MR, Woolley ML. The relationship between maternal self-efficacy and parenting practices: implications for parent training. ***Child Care Health Dev*** 2005; 31(1): 65-73.
[14] Baghbanian A, Sharifi K, Mossavi GA. Self-confidence among male high school students in Kashan, 1996-97. ***Feyz*** 1999; 3(9): 52-6. [in Persian]
[15] Safavi M, Mahmoodi M, Akolechi M, Comparing between self-esteem of adolescent boys and girls at high schools of sabzevar, 2003-04. ***J Nurs Midwifery Shaheed Beheshti Univ Med Sci*** 2004; 14(44): 11-7. [in Persian]
[16] Kaplan H, Sadock B. Comprehensive text book psychiatry. 7th ed. lipincott williams and wilkins; 2004. p. 1299.
[17] Shokrkon H, Broumand Nasab M, Najarian B, Shehni Yeylagh M. Examining simple and multiple relationships of creativity, achievement motivation and self-esteem with entrepreneurship in students of shahid chamran university. ***J Education Psychol*** 2002-2003; 9(3-4): 1-24. [in Persian]
[18] Elfhag K, Tynelius P, Rasmussen F, Sel-esteem links in families with 12-year-old children and in separated spouses. ***J Psycho*** 2010; 144(4): 341-59.
[19] Yu JJ, Gamble WC. Adolescent relation with their mothers, sibling and peers: an exploration of the roles of maternal and adolescent self-criticsm. ***J Clin Child Adolesc Psycho*** 2009; 38(5): 672-83.
[20] Hall LA, Rayens MK, Peden AR. Maternal factors associated with child behavior. ***J Nurs Scholarsh*** 2008; 40(2): 124-30.
[21] Nasiri M, Tefagh MR, Maghsudi J, Hasanzadeh A. Corn parative investigation of adolescent's communicational problems wtthparents from the points of view of these two groups. ***J Shahrekord Univ Med Sci*** 2001; 3(2): 31-9. [in Persian]
[22] Bahreini M, Behzadi S, Jokar B, Dehghan F, Shahamat Sh. Relationship between Structure of Power and Cohesion in Family and Self Concept of Students. ***J Babol Univ Med Sci*** 2010; 12(3): 64-71. [in Persian]
[23] Carranza LV, Kilmann PR. Links between perceived parent characteristics and attachment variables for young women from intact families. ***Adolescence*** 2000; 35(138): 295-312.
[24] Seifi gandomani MY, Kalantari Meibodi S, Fath N. Typology of family parenting style (combination of maternal and paternal parenting styles) and its effect on male adolescents' anxiety and depression: a new approach to parenting. ***J Fundam Ment Health*** 2009; 11(43): 185-94. [in Persian]
[25] Nourbakhsh P, Hasanpour GH.R. A comparison of self-esteem and self-concept between school male student athletes and non-athletes from educational districts in ahwaz and investigate their relationships with the students' academic achievement. ***Harakat*** 2004; (21): 19-32. [in Persian]
[26] Zarshenas S, Karbalaaei Noori A, Hosseini SA, Rahgozar M, Seyednour R, Moshtagh N. The Effects of Aerobic Exercise on Body Image Attitudes in Women. ***J Rehabil*** 2010; 11(2): 15-20. [in Persian]
[27] Parvizi S, Ahmadi F. Adolescence health and friendships, a Qualitative study. ***Feyz*** 2006; 10(4): 46-51. [in Persian]
[28] Zareeyan A, Ghofrani Pour FA, Ahmadi FA, Kazemnejad A, Akhtar Danesh N, Mohammadi I. Conceptual Explanation of Male Adolescents Lifestyle; a Qualitative Research. ***Iran J Nurs Res*** 2008; 2(6-7): 73-84. [in Persian]
[29] Tahmasian K, Anari A, Saleh Sedghpour B. Direct and indirect impact of social self-efficacy on adolescents loneliness. ***J Res Behav Sci*** 2009; 3(2): 93-7. [in Persian]

[Downloaded from feyz.kaums.ac.ir on 2026-11-25]